

การผลิตกล้วยพันธุ์ดี

ที่ปรึกษา

นายสันติสุข บุญธรรมคำ
อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
นายวิฑูรย์ สุจริตธรรมกุล
รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
นายวราวุธ โชติชน
รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
นายประสิทธิ์ คุ้มโกลนพันธ์
รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
นายดวงศักดิ์ สวัสดิ์ภาพ
รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
นายสมรสิทธิ์ ธีระบุญรัมย์
ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการเกษตรและเทคโนโลยี
นายวีดิษฐ์ พิธิยะ
ผู้อำนวยการกองขยายพันธุ์พืช

ทีมวิจัย

นายสุวิวัฒน์ ช่างทอง
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
นายสุวรรณี โสภประภัสร์
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
นายสาธิต บุญชู
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
ศูนย์ขยายพันธุ์พืช 6 กรมส่งเสริมการเกษตร
กรมการพันธุ์พืช

ประธานสภา

นายสุชาติ ธรรมสุริยกุล
ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชเกษตร
นายสุภาวชนานนท์ ใจงาม
นักวิชาการเกษตรอาวุโสปฏิบัติการ
กลุ่มพันธุ์พืชส่งเสริมการเกษตร
สำนักพัฒนาการเกษตรและเทคโนโลยี

สนับสนุน

นายสุวิวัฒน์ โชติชน (ศูนย์ขยายพันธุ์พืช)
นายสันติสุข บุญธรรมคำ (อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร)
ศูนย์พัฒนาการเกษตรและเทคโนโลยี

64 | 100 ปี กรมส่งเสริมการเกษตร 1918-2018

การผลิตกล้วยพันธุ์ดี

กล้วยที่ผลิตเชิงการค้าในประเทศไทย

มี 3 ชนิด คือ

- 1 กล้วยน้ำว้า ได้แก่ กล้วยน้ำว้ามะลิอ่อน กล้วยน้ำว้ากาบขาว กล้วยน้ำว้าปากช่อง 50 กล้วยน้ำว้าวอลกันท์
- 2 กล้วยหอม ได้แก่ กล้วยหอมทองไทย กล้วยหอมทองไต้หวัน
- 3 กล้วยไข่ ได้แก่ กล้วยไข่กำแพงเพชร กล้วยไข่เกษตรศาสตร์ 2

กล้วยน้ำว้า กล้วยหอม กล้วยไข่

การตัดต้นพันธุ์กล้วยสำหรับปลูก

โดยทั่วไปเกษตรกรมักใช้หน่อจากต้นพันธุ์กล้วยที่สมบูรณ์แข็งแรงไปปลูก อย่างไรก็ตาม การขยายพันธุ์กล้วยโดยใช้หน่ออาจเสี่ยงกับโรคและแมลงที่ติดมากับหน่อพันธุ์ ดังนั้น การใช้ต้นพันธุ์กล้วยจากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อจึงเป็นทางเลือกที่ดี เนื่องจากเป็นต้นพันธุ์ดี มีลักษณะตรงตามที่ต้องการ ปราศจากโรคและแมลง สามารถให้ผลผลิตในเวลาที่ไม่ไกลเคียงกัน จำต้องการจัดการแปลง เพื่อตอบสนองของความต้องการของตลาด

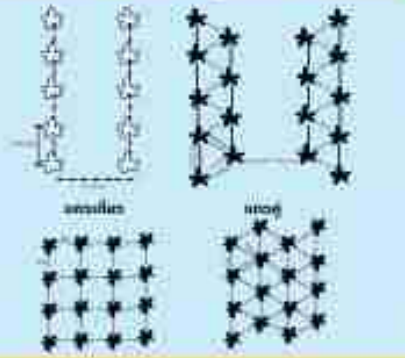
การปลูกและดูแลรักษากล้วยจากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

- 1 การวางแผน การปลูกกล้วยขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาด จึงควรวางแผนเรื่องชนิดของกล้วยที่เหมาะสมและระยะเวลาปลูก ให้สัมพันธ์กับระยะเวลาการเก็บเกี่ยว ตามความต้องการของตลาด
- 2 การกำหนดระยะปลูกกล้วย ควรคำนึงถึงชนิดของพันธุ์กล้วยที่จะปลูก ขนาดของดิน และพรกย ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ปริมาณน้ำฝน ปริมาณแสงแดด และจำนวนครั้งที่ในการเก็บเกี่ยว

ระยะปลูกที่เหมาะสมสำหรับการปลูกกล้วยชนิดต่างๆ

- กล้วยขนาดใหญ่ ใ้หน่อได้มาก ใ้กอได้หลายปี เช่น กล้วยน้ำว้า กล้วยหิน กล้วยตานี ควรใช้ระยะปลูกกว้าง ได้แก่ ระยะปลูก 3x3 เมตร หรือ 4x4 เมตร
- กล้วยขนาดเล็ก ใ้หน่อได้ 1-2 หน่อ ในระยะ 1-2 ปี เช่น กล้วยหอม กล้วยไข่ ควรใช้ระยะปลูกค่อนข้างแคบ ได้แก่ 1.5x2 เมตร หรือ 2x2 เมตร หรือ 2x2.5 เมตร เพื่อให้ได้จำนวนต้นและผลผลิตมากที่สุด

แผนผังการปลูกกล้วย

3 การเตรียมหลุมปลูก ระบบรากของกล้วย หากบริเวณผิวดินและแผ่ออกไปรอบทรงกอ จึงควร ขุดหลุมให้กว้างประมาณ 50 เซนติเมตร ลึกไม่ต่ำกว่า 30 เซนติเมตร จากนั้นเอาดินชั้นบนรองก้นหลุม โดยผสมคลุกเคล้ากับปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกที่ย่อยสลาย ดีแล้ว

4 การปลูกกล้วย วางต้นพันธุ์กล้วยลงหลุม กลบดินโดยรอบให้แน่น การปลูกในฤดูฝนควรขุดดิน กลบโคนต้นให้สูง เพื่อป้องกันน้ำขัง ส่วนการปลูกกล้วย ในฤดูแล้ง ทรายจะเป็น แอ่งน้ำเพื่อขังน้ำ จะทำให้หน้าดินไม่แห้ง เร็วจนเกินไป

การวางต้นพันธุ์กล้วยลงหลุม

6 การให้น้ำ ควรให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ ตลอดฤดูปลูก โดยปริมาณน้ำที่เหมาะสมสำหรับกล้วย อยู่ระหว่าง 17-20 ลิตรต่อต้นต่อวัน วิธีการให้น้ำ ที่เหมาะสม ได้แก่ ระบบน้ำหยด ระบบพ่นฝอย (มีนิสบริงเกอร์)

6 ใส่ปุ๋ย ควรปฏิบัติตามคำแนะนำ จากผลการตรวจวิเคราะห์ดิน โดยใช้ปุ๋ยหมักหรือ ปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมี เพื่อให้กล้วยมีการเจริญเติบโต ได้ดีผลผลิตสูง

5 ใส่ปุ๋ยครั้งแรก หลังจากปลูกแล้ว 1 เดือน โดยใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 46-0-0 อัตรา 50 กรัมต่อต้น ร่วมกับปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 อัตรา 50 กรัมต่อต้น

5 เดือนถัดไป ให้เป็นปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 อัตรา 100 กรัมต่อต้นต่อเดือน

5 ควรใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ที่ย่อยสลายดีแล้ว สลับกับปุ๋ยเคมีทุก 3 เดือน โดยงดใส่ปุ๋ยเคมีในเดือนที่ ใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก

5 สำหรับกล้วยน้ำว้า มะลิอ่อนที่เสียดเพื่อแปรรูป เป็นกล้วยตากไม่ควรใส่ปุ๋ยเคมี เนื่องจากทำให้กล้วย มีปริมาณน้ำตาลสูง ส่งผลให้กล้วยตากมีสีน้ำตาลเข้ม และมีอายุการเก็บรักษาที่สั้นลง

7 การป้องกันกำจัดศัตรูพืช หากพบการเสียหาย ของหน่อหน่อ ไข่ติดแดงใบและหน่อเพื่อให้ แลงแคคสองได้ถึงพื้นดิน ร่วมกับการทำกับดักล่อ และเก็บฆ่าทำลายทั้งตัวอ่อนและตัวเต็มวัยหากพบ อาการของโรคตายพวยงให้ขุดทิ้งทั้งกอ เพื่อป้องกันการ แพร่กระจายจากการตัดแต่งใบและหน่อ

ตัวเต็มวัยของหมอนทอง

8 การไว้หน่อ หลังปลูกประมาณ 5-6 เดือน จะมีหน่อใหม่เกิดขึ้น ควรตัดแต่งหน่อในทิศทาง ตรงกันข้ามเพื่อทดแทนต้นแม่เดิม โดยหน่อที่ 1 และหน่อที่ 2 อายุห่างกันประมาณ 4 เดือน เพื่อให้ได้ ผลผลิตกล้วยสดออกตลอดทั้งปี

ภาพจำลองการไว้หน่อกล้วย

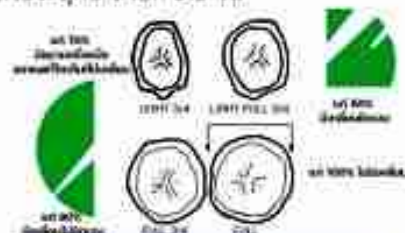
การตลาด และการเพิ่มมูลค่า

การตลาดกล้วย แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ กล้วยสด และกล้วยแปรรูป

กล้วยสด

ตลาดในประเทศ ให้ตัดกล้วยตอนที่แก่จัด 90-100 เปอร์เซ็นต์ กล้วยจะกลม มีเหลี่ยมผลน้อย

ตลาดต่างประเทศ ให้ตัดกล้วยตอนที่ความแก่ ประมาณ 70-80 เปอร์เซ็นต์ เห็นเหลี่ยมผลมากขึ้น กล้วยจะลูกข้างอีก 3-5 วัน

รอยกัดของกล้วย

พิจารณาร่วมกับ การนับจำนวนวันของกล้วย โดยเริ่มนับจากวันที่ปลีกล้วยโผล่ออกมาให้เห็น จนถึงวันที่เก็บเกี่ยวได้ หรือเริ่มจากวันที่กาบดอก ของกอที่แตกเนื้อมากจนถึงวันเก็บเกี่ยว โดยกล้วยน้ำว้า จะมีระยะเวลาการเก็บเกี่ยวประมาณ 100-120 วัน หลังจากปลีโผล่พ้นยอดออกมา กล้วยหลุมมีระยะ การเก็บเกี่ยวประมาณ 70-90 วัน กล้วยไข่มีระยะ การเก็บเกี่ยวประมาณ 40-45 วัน

ส่วนการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวจะเหมือนกัน ทั้งภาคในและต่างประเทศ คือ ต้องรมมิตระวังยาให้ ผลกล้วยเสียหาย ตั้งแต่การตัดเครือไปจนถึง มือผู้บริโภค เริ่มตั้งแต่การฆ่าและกล้วยด้วยวิธีต้ม ๆ ด้วยผลและวิธีที่ไม่ต้องการและตัดกับดอกที่บริเวณ ปลายผลออก จากนั้นนำลงแช่น้ำที่ผสมด้วย โซเดียมไฮโปคลอไรต์ 75-125 ppm หรือโซโปเนมิล 500 ppm ประมาณ 5 นาที เพื่อป้องกันและกำจัด เชื้อราที่อยูบริเวณแผล ผีไฟไหม้ทั้ง แล้วบรรจุภาชนะ ปิดฝาการบรรจุ ถ้าเป็นการขายในประเทศมักใส่ไมเซน หรือบางครั้งใช้วิธีเรียงกล้วยเป็นหวี ๆ ซ้อนกัน จนเต็มรถแล้วให้ใบตองคลุม ถ้าเป็นการส่งออกต่างประเทศ จะต้องรมมิตระวังไม่ให้กล้วยสัมผัสกับของแข็ง เพื่อไม่ให้กล้วยช้ำ หลังจากทำความสะอาดแล้วบรรจุ ในกล่องหีบขนาดมาตรฐาน โดยบรรจุกล้วยฟองน้ำ ระหว่างหวีกล้วยมีฟองน้ำบาง ๆ กัน เพื่อกันกระแทก

กล้วยแปรรูป

สามารถแบ่งความชื้นที่ใช้ในการแปรรูป และเพิ่มมูลค่า ดังนี้

MS ได้แก่ กล้วยตาก กล้วยฉาบ กล้วยทอด กล้วยอบเนย กล้วยฉาบ แป้งกล้วย ซอสปรุงรส ไซริบ เป็นต้น

เปลือกกล้วย ได้แก่ ปุยอินทรีย์ สารสกัด เพคติน อุดสาหกรรมอาหารและยา เป็นต้น

เส้นใยจากกาบใบ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์จาก กระดาษใบคั้นกล้วย เพอร์นิเจอร์จากเชือกกล้วย ภาชนะและผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้าน เป็นต้น

เหง้าหรือหน่อและกาบลำต้น ได้แก่ น้ำกล้วย ชีวภาพ ใช้เป็นภาชนะปลูกพืช เป็นต้น